

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ

*Акуленко В. В., студентка (гр. ХМ-91, ХТФ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Землянська О. В., ст. вик. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. У статті проведено аналіз проблеми гендерної нерівності, що виникають у сфері економічних, соціальних, політичних та освітніх нерівностей між чоловіками та жінками в Україні та світі. На жаль, з дискримінацією можна стикнутися на будь-якому рівні сучасного українського суспільства і це стає невід'ємною частиною повсякденного життя. Як показує статистичне опитування ситуація стає дедалі гіршою через прогалини в законодавчій базі та недосконалість соціальних інструментів, які б могли вплинути на ситуацію в цілому. Проаналізовано причини, що призводять до гендерної нерівності, а також описано заходи, які проводяться для подолання проблеми, також висвітлено загальні тенденції боротьби з проблемами жінок у світі.

Ключові слова: гендер, гендерна нерівність, жінка, світ, проблема, боротьба.

Abstract. The article analyzes the problem of gender inequality arising in the sphere of economic, social, political and educational inequalities between men and women in Ukraine and the world. Unfortunately, discrimination can be encountered at any level of modern Ukrainian society and it becomes an integral part of everyday life. As the statistical survey shows, the situation is getting worse due to gaps in the legislative framework and the imperfection of social instruments that could affect the situation as a whole. The reasons leading to gender inequality are analyzed, as well as the activities carried out to overcome the problem are described, and the general trends in the fight against women's problems in the world are also highlighted.

Keywords: gender, gender inequality, woman, world, problem, gender inequality, struggle.

Вступ. В історії людства були часи коли жінка мала такі ж права як і чоловіки, а були навіть такі, коли процвітав матриархат. В Давній Греції жінка не мала зовсім ніякої юридичної особи, вона могла лише управляти домогосподарством та народжувати дітей. Йшов час, але жінка-лідер в нашій історії – це скоріше виключення, яке підтверджує правило, ніж доказ того, що жінка є такою самою особистістю як чоловік. Нерівність, притаманна кожній країні, як розвиненим демократичним країнам, так і країнам Африки. Саме рівність є перепорою для самореалізації людей у сучасному світі.

Аналіз стану питання. Перш ніж перейти до розкриття самої суті питання, варто розібратися з самим поняттям гендерної нерівності. Гендерна нерівність є одним з проявів соціально-економічної диференціації населення, що зумовлює різні можливості самореалізації жінок та чоловіків у суспільстві. Гендер – це категорія, яка відображає соціальну стать, соціально обумовлену конструкцію, що ґрунтується на біологічних відмінностях між чоловіками й жінками.

В 70-90-х роках до проблеми рівності жінок та чоловіків стали прислухатися. Це, в свою чергу, створило нові актуальні теми для дослідження. Одним з таких явищ став фемінізм. Історичним послідовником є гендерологія. Найбільше цю тему

досліджували в 80-90-х роках минулого століття.

Для того, щоб правильно дослідити цю тему, необхідно розібратись в багатьох питаннях, а також зрозуміти їх сутність. Такими питаннями є: чи можуть окремо розвиватися чоловік та жінка; яку роль відіграє кожна стать в суспільстві; кому належить головна роль в сім'ї; які права в жінок, а які в чоловіків тощо. За останніми дослідженнями головнішою причиною непорозуміння людей різної статі є саме проблеми соціально-побутового характеру.

Мета роботи: проаналізувати поняття гендерної нерівності та шляхи боротьби з нею, визначити чинники, що привели до цієї проблеми; розібратися в проблемі гендерної нерівності в Україні.

Методики, матеріали і результати досліджень. Найбільшого розповсюдження в боротьби з нерівністю жінок та чоловіків спостерігається в ХХ ст. В 70-90-х роках до проблеми рівності жінок та чоловіків стали прислухатися. Це в свою чергу створило нові актуальні теми для дослідження. Одним з таких питань став фемінізм. Історичним послідовником є гендерологія. Найбільше ця тему досліджували в 80-90-х роках минулого століття.

Найкраща гендерна ситуація склалася у високорозвинених та Західних державах. У цих країнах вже давно ведеться політика рівності між жінками та чоловіками, а також постійно проводяться заходи які спрямовуються на розвинення рівності прав між жінками та чоловіками.

Розглянемо більш детально та проаналізуємо найбільш поширені порушення прав жінок як в Україні, так і в світі.

Жінки дуже часто стають жертвами домашнього насильства. Яке в свою чергу може набувати психологічного, фізичного, сексуального, чи економічного проявлення. Так в Україні, за статистикою, в середньому 600 жінок гине і останні роки показують тенденцію до зростання кількості таких випадків. У 2021 році за даними МЗС було зафіксовано 326 тисяч звернень, що на 56% більше проти 2020 року (209 тисяч звернень) і це лише «верхівка айсбергу».

Багато жінок в різних країнах й досі сприймаються як товар. Наприклад, у мусульманських країнах діє закон шаріату, згідно з яким жінка не має права перебирати на себе чоловічі права, а також вдаватися до будь-якого чаклунства, за недотримання цих правил жінку чекає смертна кара. В арабських країнах розповсюджена полігамія (чоловік може мати стільки жінок скільки зможе утримувати). В африканських племенах взагалі жінки вважаються товаром і їх можуть обміняти або продати.

Революція в Ірані стала яскравим прикладом нерівності прав жінок та чоловіків в Ірані. Вбивство однієї дівчини понесло за собою обурення багатьох жінок країни. Жінки та дівчата по всьому Ірану спалюють на камери хіджаби та стрижуть волосся. Слідом за ними на знак солідарності те саме роблять жінки по всьому світу, від Сирії до Франції, а також це зачепило тих хто носить хіджаб добровільно [2].

Тепер перейдемо до оплати праці. Багато жінок під час влаштування на роботу відчують дискримінацію щодо оплати праці. Відмінність у доходах є наслідком нерівностей та дискримінації на ринку праці. Неоднакова оплата спостерігається, на жаль, майже у всіх сферах праці і за останніми дослідженнями

жінки отримують на 20-30% менше заробітку ніж чоловіки.

Розрив у оплаті праці є багато причин. Різне виховання, дівчат та хлопців виховують по різному, привчаючи до притаманних їх гендеру ролей, спонукаючи обирати «жіночу» професію або «будувати затишок в домі», але це не пояснює дискримінацію з оплатою праці [3].

Іншою причиною є те, що жінки по своїй природі мають народжувати дітей, а, отже, керівнику підприємства доведеться знайти людину яка буде замінити жінку, коли в неї з'являться діти. Від цієї причини страждають також жінки які не мають та не планують мати дітей. Є сфери та підприємства в яких жінкам після народження дитини умовно даються деякий час на відпочинок після пологів, а потім знов чекають на роботі.

В Україні на жаль ситуація також не дуже радісна, оскільки велика кількість професій й досі залишаються суто жіночими або суто чоловічими. Серед випускників українських університетів 55% становлять жінки, 63% жінок працюють або шукають роботу, 38% жінок обіймають керівні та високі посади, 11% жінок очолюють урядові міністерства.

Також, згідно з інформацією Державної служби статистики, розмір середньомісячної заробітної плати жінки на 27% менший, ніж у чоловіків. Перша проблема – проблема подвійного навантаження. Практично в усіх індустріальних країнах світу загальний робочий час у чоловіків розподілено таким чином: 2/3 на оплачувану працю та 1/3 – на неоплачувану. Для жінок – навпаки.

Жінок менше представлено у владі. Комісія Ради Європи з питань гендерної рівності відносить Україну до групи країн з найнижчим показником представництва жінок у владі. Так у Верховній Раді лише 12% депутатів це жінки. У Раді Європи цей показник в два рази вище – 26%, а в таких країнах як Фінляндії, Швеції, Іспанії – взагалі перевищує 40%.

Досить часто жінки стикаються з обмеженнями в кар'єрі та виборі професії. Нажаль в українському суспільстві закріпився стереотип розподілу професій на суто «жіночі» та «чоловічі» і хоча останнім часом ця тенденція почала змінюватися, все ж таки залишаються низка «нежіночих» професій, затверджені наказами із грифом «з обмеженим доступом». Так, наприклад, в українській армії багато жінок на рівні з чоловіками боронять нашу незалежність, але в нас ніколи не було жінки-генерала. Часто жінки можуть стикатися з дискримінацією за ознаками статі, коли висуваються додаткові вимоги, такі як вік, або зовнішні данні, які не як не впливають на виконання запропонованої роботи. Для подолання різниці в можливостях працевлаштування та оплаті праці серед жінок і чоловіків може знадобитися 170 років, так вважають експерти Всесвітнього економічного Форуму в Давосі.

Експерти міжнародних правозахисних організацій констатують, що в Україні, на жаль, сексизм є досить поширеним явищем, його прояв модно побачити в побуті, в рекламі, на ток-шоу та політиці. І такі сексистські стереотипи досить негативно впливають на рівень прояву насильства стосовно жінок.

Висновок. Отже, гендерна нерівність – це актуальна, глобальна проблема сучасного суспільства. Світ показав свою підтримку жінкам в ХХ ст. але у більшості країн дуже сильно відчувається поділ між жінками та чоловіками та

живуть за принципами які були популярні багато століть назад. Найбільшого успіху в подолання гендерної нерівності досягли розвинені країни світу. Основною причиною гендерної нерівності можна вважати саме стереотипи, а також неможливість жінки реалізувати себе і свій потенціал. Для подолання цієї проблеми необхідно чітко її усвідомлення та прийняття; донесення до громадян актуальності та важливості цієї проблеми; пропагування та втілення заходів для подолання проблеми.

Література

1. Адаменко А.С. Гендерна нерівність Житомирський державний технологічний університет.
2. Гогітідзе К. BBC Хіджаб-революція жінок в Ірані. Чи похитнеться режим аятолл? <https://www.bbc.com/ukrainian/features-63257974>
3. Трегубова Я. Гендерна нерівність: п'ять порушень прав жінок в Україні. <https://www.radiosvoboda.org/a/29085513.html>